

Hovorna.

(**Pozemkové knihy na Hlučínku.**) Nařízením vlády ze dne 16. listopadu 1922, čís. 330 sb. z. a n. rozšiřuje se působnost zákona ze dne 2. června 1874, č. 98 ř. z. pro Horní a Dolní Slezsko o zakládání nových pozemkových knih a vnitřním jich zařízení i ostatních zákonů s ním souvisejících na Hlučínku. Tato úprava nepřináší soudům na Hlučínku úlevy a prodlužuje zbytečně život zmíněnému zastaralému zákonu, proti jehož působnosti ozvaly se v literatuře četné hlasy praktiků. Hlavní vada však spočívá v tom, že převzal se zákon platný v našem Slezsku, aniž by se přihlédlo k velikým rozdílům zařízení pruské pozemkové knihy. Nebylo tedy náhodné, že v nařízení ze dne 15. ledna 1921, č. 18 sb. z. a n. (§ 1.) byl uvedený zákon vyloučen z platnosti na Hlučínku, kde vlastně teprve budou se musiti zakládati pozemkové knihy dle našeho zákona. Hlavní obtíž nekotví ani tak ve formálních předpisech jako v jiném názoru občanského práva pruského po stránce materiální. Ani knihovní pruský zákon nestanoví veřejnosti pozemkové knihy v takovém rozsahu, jak jest to u nás. Mimo to od povinnosti své pozemky mítí zapsány v pozemkové knize (§ 3. kn. zák. něm.) byly dle čl. 1. královského nařízení ze dne 13. listopadu 1899 vyňaty: fiscus, země, obce, obecní svazky, školy, církve, kláštery. Jmenované právnické osoby nemají skutečně své pozemky zapsány v pozemkové knize, ač jim nikdo nemůže upíratí vlastnictví k nim. Jakmile nabyl platnosti na Hlučínku dnem 1. března 1921 náš knihovní zákon, jest zapotřebí, aby postupně pozemková kniha pruská se uváděla v soulad s našimi předpisy i zařízeními. Přepsání knih pruských do nových našich jest technicky obtížné a zbytečné, stačí jen vnější úprava po studiu a zhodnocení břemen na dvou listech zapsaných zápisem v list C. Přezírá se však ona nesnáž, že pozemková kniha nemá mapy katastrální vůbec i že pruský katastr - valně se liší účelem i uspořádáním od našeho. Vlastní evidence katastru nebyla účelem tohoto úřadu, protože pozemková daň nebyla státní a stát nebyl na ní přímo interesován. Proto nevěnovala se taková pozornost změnám parcel nebo jich kultury. Změny do map pořizovali výpomocní kancelářští úředníci s malou přesností. I system mapování jest odlišný. Trigonometrická síť Hlučinska jest připojena na jiný souřadnicový system, jehož středem jest Pšov, kdežto středem souřadnicového systemu našeho Slezska jest Vídeň. Mapy pruské nejsou vykresleny do sekčních listů, nýbrž list mapy utvořen a ohraničen jest jako uzavřený celek pozemků. Po technické stránce není mapa původní přesnou orthogonální projekcí skutečných částic pozemkových, její lineament není tak přesný a jemný jako u nás. Původní mapa uchována jest v Opolí, do ní však nezakreslují se změny přímo, nýbrž dotyčné nákrsky se přikládají, takže při každém listu povstala sbírka dodatečných změn. Mimo to nezachován princip intaktnosti katastrální obce, takže celé soubory parcel bez zvláštní soustavy zapisovaly se do operátů jiných obcí, než kam příslušely katastrálně. Ze 36 obcí hlučinského okresu kryje se jen u 12 obcí seznam parcelní s mapou katastrální obce, kdežto v ostatních obcích buď schází řada domácích parcel, nebo obsahují parcely přespolní. Rovněž pozemková kniha není zbudována na zásadě jednotnosti katastrální obce, naopak částice téže kata-

strální obce jsou zapsány ve vložkách různých obcí. Leží tedy na př. parcela v určité katastrální obci, v katastru zapsána v jiné kat. obci, ale v pozemkové knize zapsána v třetí kat. obci. Mimo to list podstaty statkové vyznačuje úhrnný počet parcel, aniž by je jmenovitě vyznačoval. Tím jest však podán jen zcela stručný nástin rozdílů v založení naší a pruské pozemkové knihy i katastru. Jakým způsobem přihlíží zákon z r. 1874 a ostatní s ním související k těmto rozdílům pozemkové knihy neb katastru? Nijak. Jest nejprve zapotřebí důkladně prozkoumati stav u evidence katastru a pak lze doplniti pozemkovou knihu zápisem pozemků, jež od nepaměti jsou ve vlastnictví (§ 3. kn. z. něm.) určitého vlastníka, dosud však nejsou v knize pozemkové zapsány. Obsáhlé a nepraktické řízení našich zákonů (z r. 1874 a násl.) nesposkytuje v nejmenším záruky přesnosti nebo důkladnosti. Stačil by úplně jediný edikt v zúčastněné obci. Výsledky důvěrníků nemají vůbec ceny a nepřinesly ani u nás papsku osvětlení v pochybných případech. Bylo proto i pro Hlučínsko navrholo zavésti zkrácené ediktální řízení s jediným ediktem analogicky s praxí vídeňských soudů (u Bartsche vylíčenou). Jest jen litovati, že nebylo přihlédnuto k rozdílům shora vytčeným a zavedeno staré řízení, jež i u nás pozbylo oprávněnosti a volá po nápravě. Námitka, že tím zavádí se pro Hlučínsko úchylnka z obecného knihovního zákona, nemá oprávněnosti, neboť již nařízení vlády ze dne 15. ledna 1921, č. 18 sb. z. a n. jest vlastně samo úchylnkou od knihovního zákona pro Hlučínsko. Novým nařízením z listopadu zatíží se jen agenda soudu, řízení samo se protáhne a strany i důvěrníci budou dostavovati se k soudu bez účelu. Hlučínsko potřebovalo úpravy, jíž by se zrychlil i zlevnil assimilační proces pozemkové knihy.

Nejvyšší soud a Weyrův pojem práva. Nejvyšší soud pronesl ve svém rozhodnutí ze dne 4. února 1920, Rv I 53/20 (Sbírka rozhodnutí čís. 402) tuto zásadu: »Soudy jsou v občanských věcech právních povolány k tomu, by rozhodovaly o soukromých právech občanů (čl. I. uvoz. zák. k i. n.), nikoli však k tomu, by mimo půdu zákona uspokojovaly určité sociální potřeby, byť i jich oprávněnost plně uznávaly.« — »Otázku, jak srovnati nabytá práva s nově se vyskytnuvšími nebo vzhledem k mimořádným poměrům s nebývalou krutostí doléhajícími sociálními potřebami a jak přizpůsobiti stav platného práva změněným poměrům sociálním a hospodářským, přísluší řešiti činitelům zákonodárným. Pokud však činitelé, v prvé řadě k tomu povolání, nezasáhnou sami ve sféru soukromých práv jednotlivců v zájmu celku, není možno soudům, by proti platným předpisům zákona braly ohled na sociální zájmy, byť i sebe důležitější.« Nevíme, přivodila-li tento náhled nejvyššího soudu theorie prof. Weyra. Rozhodně se však s Weyrovým pojmem práva naprosto shoduje. Většina našich právníků, theoretiků i praktiků domnívají se ještě pořád, že právo je něčím jiným, než-li pouhé příkazy a zákazy státu, a směšují pojem práva s etickým pojmem spravedlnosti nebo dokonce tvrdí, že »věda právní začíná se teprve tam, kde dovedeme tvořiti objektivní poznatky o tom, co býti má, bez opory autority, zákona«. (Prof. J. Kalab: Úvod ve studium metod právnických, kniha druhá, str. 265.) Svrchu dotčené stanovisko nejvyššího soudu přesně rozlišuje funkci právníckou od funkce zákonodárné, v čemž se též úplně shoduje se stanoviskem prof. Weyra. Naproti tomu velká část našich právníků si přeje, aby soudy zákonů nedbaly, nevyhovují-li nynějším poměrům nebo »duchu času«, a aby místo dle nich rozhodovaly dle »potřeb doby«. Tak by se ovšem soudy staly vlastně zákonodárci a mohly by pak rozhodovat bez ohledu na státní zákony. To by však bylo v odporu při nejmenším s naší ústavou, neboť dle §u 6. ústavní listiny »moc zákonodárnou vykonává pro celé území Československé republiky Národní shromáždění«.

Dr. Brychta.